

Att spela och sälja på gatan Vad säger lagen?

Att använda offentlig plats

Enligt den svenska ordningslagen behövs det polistillstånd för den som ska sälja något på offentlig plats, exempelvis på en gågata eller vid en busstation. Den som vill bre ut sig, sätta upp bord eller tält, duka upp sina varor på en ställning, lägga ut en filt på marken eller liknande måste ha ett polistillstånd.

Men om marken endast används ”tillfälligt och i obetydlig omfattning och utan att inkräkta på någon annans tillstånd” (Ordningslagens formulering) behövs inga godkännanden från polisen. Detta betyder att det utan polistillstånd exempelvis är tillåtet att stå med en fiol och spela gatamusik, sälja tidningar från en axelväska, sälja ballonger från en ställning på ryggen, sälja eget hantverk från en liten papplåda, sälja pocketböcker från en ”dramaten” eller sälja snittblommor från hinkar på en vanlig cykel.

Dessa typer av mobil försäljning som utgår från två fötter på marken (och en eventuell cykel eller mindre vagn) tar så obetydligt av stadens yta i anspråk att de inte klassas som ”användande av offentlig plats”.

I lagen talas det alltså om att försäljning utan polistillstånd ska vara tillfällig. Då dessa ärenden prövats i rätten har tre timmar om dagen på samma plats ansetts vara gräns för när en försäljning övergår från att vara tillfällig till permanent. (Se exempelvis rättsfallet RH 1999:35 om en person som sålde cd-skivor från en liten vagn i centrala Stockholm. Mannen fälldes först i tingsrätten, men friades senare av hovrätten. Polistillstånd krävdes inte eftersom mannen dels sålde mindre än tre timmar om dagen, och dels bara använde en meter av gatans bredd som var 17 meter).

Vill någon sälja på den traditionella torghandeln, behövs normalt inte heller några polistillstånd. Här gäller det istället att anmäla sitt intresse till kommunen, och att betala en daglig torgavgift.

Att spela musik på gatan

I många kommuner finns det lokala ordningsstadgor som måste följas, exempelvis att ingen får spela gatamusik efter kl 22 på kvällen, eller att musik inte får spelas med förstärkare. Kommunen kan upplysa om den lokala ordningsstadga som gäller.

Rent juridiskt klassas en gatamusiker som lägger fram en hatt för att samla in pengar – som obemannad försäljning. Och den som har obemannad försäljning behöver inga kassaregister i Sverige, eftersom detta inte handlar om överenskomna kontrakt mellan köpare och säljare.

Plocka bär och sälja

Allemansrätten möjliggör plockning av svamp och vilda bär på mark som tillhör annan - spelar ingen roll om det är privat skog, bolagsskog eller offentligt ägd skog. Varje familjemedlem har rätt att plocka och sälja bär för upp till 12 500 kronor per år utan att behöva betala skatt. Blir intäkterna större än så, är det inte heller någon stor sak. Då betalas skatt för den del av intäkten som överstiger 12 500 kronor, med en enkel skattebetalning hos Skatteverket för inkomst av hobbyverksamhet.

Bärplockning i mindre skala räknas som hobby.

Sälja hembakt och hemlagat

Den som ska sälja mat i någon form måste registrera detta till kommunens miljöskyddskontor, såvida det inte är av engångsnatur, eller i mycket liten skala. Kommunernas miljöförvaltningar kan informera om de regler som gäller.

Måste den som säljer eget hantverk på en gata starta firma?

Nej. En person som säljer hemstickat, hemodlat eller andra former av hantverk behöver inte starta företag som andra gatu och torgförsäljare. Hantverk räknas som "hobbyverksamhet".

En människa däremot som köper in varor för att sälja, är vanligtvis att räkna som näringsidkare redan från starten. Försäljning av inköpta varor räknas i princip aldrig som hobby.

Förutsättningen för att något ska anses som hobby är också att det inte görs på uppdrag av någon annan – att det inte handlar om anställningsliknande former. Det ska utföras helt i egen regi.

Skatteverket skriver i sin instruktion om hobby att det exempelvis kan vara egen hemslöjd, biodling, trädgårdsodling, djuruppfödning, jakt, fiske, hästsport eller kulturell verksamhet.

Att odla egna snittblommor och sälja, räknas alltså också som hobby, liksom att sälja egna målningar och dikter, eller att stå som levande staty.

Människor som tjänar pengar på en hobbyverksamhet ska använda en särskild skatteblankett, T2. Denna lämnas in ihop med inkomstdeklarationen. Överskottet av hobbyverksamheten räknas som tjänsteinkomst. Precis som företagare har den som tjänar pengar på hobby rätt att göra avdrag för kostnader som finns i samband med verksamheten (exempelvis inköp av stickor och garnnystan.)

Måste den som säljer ha kassaregister?

Om du säljer varor eller tjänster kontant för mindre än fyra prisbasbelopp (fyra prisbasbelopp är 45 500 kr x 4 = 182 000 kronor för 2018) inklusive moms under ett räkenskapsår på tolv månader behöver du inte ha kassaregister.

Måste den som säljer betala skatt?

En människa som tigger behöver inte betala skatt i Sverige eftersom pengar i en tiggarmugg klassas som gåvor. Sverige hade tidigare gåvoskatt, men den avskaffades 2005. Så gåvor är skattebriade i Sverige.

Den som säljer några vantar om året behöver förmodligen inte heller betala skatt. Gränsen för skattepliktiga inkomster uppgår år 2018 till 19 247 kronor. Alla som tjänar mer än detta under ett år är skattskyldiga.